

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Liten avvikelse för ett hållbart Nacka och nämndens klimatmål

Politikerinitiativ från Desha Svenneborg (MP) ställt till miljö- och stadsbyggnadsnämnden den 21 oktober 2020

Förslag till beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden konstaterar att kommunens arbete, bl.a. genom den beslutade strategin för miljö- och klimatambitioner, ligger i den riktning politikerinitiativet efterfrågar.

Politikerinitiativet är därmed färdigbehandlat.

Sammanfattning

I politikerinitiativet ”Liten avvikelse för ett hållbart Nacka och nämndens klimatmål” efterfrågas hur hållbarhetsmålen kan kompletteras med mål för klimatsmart byggande samt med indikatorer som följer upp byggnaders klimatpåverkan. Initiativet syftar även till att undersöka möjligheten till mindre avvikelse från planbestämmelser med klimatsmart byggt teknik som motivering. Rättspraxis finns ännu inte gällande avvikelser för klimatsmart byggande. Däremot skulle avvikelse av en byggnads höjd kunna prövas. I sammanhanget konstateras att kommunen idag uppmuntrar hållbart byggande, bl.a. genom priset för hållbar stadsutveckling. Nämndens mål och indikatorer ses över årligen vilket innebär att möjligheten att ytterligare tydliggöra eller komplettera målen om hållbart byggande kan göras framöver vid kommande revideringar. Kommunens strategi för miljö- och klimatambitioner i stadsutvecklingen syftar bl.a. till att driva bostadsbyggandet i en mer klimatsmart riktning.

Förslagen i politikerinitiativet

Initiativtagaren anför att bostäder är en stor del av arbetet med att nå klimatmålen och att miljö- och stadsbyggnadsnämnden bör göra vad nämnden kan för att underlätta och visa vägen mot klimatsmart byggande och att ett sådant byggande stärker arbetet med klimatmålen.

Tjänstepersonerna föreslås därför få i uppdrag att utreda hur klimatneutralt eller -positivt byggande kan lyftas i detaljplaner för att uppmuntra hållbart byggande och särskilt återkomma med svar på följande:

- Finns det rättspraxis på att passivhus som medges större BYA eller byggnadshöjd till följd av tjockare väggar och bjälklag enligt domstol ansetts vara en liten avvikelse?
- Hur ser tjänstepersonerna på möjligheten att via hållbarhetsmålen tillåta större byggnadsarea och -höjd för att bygglovsmässigt kunna tolka detta som en liten avvikelse i enlighet med ovanstående resonemang?
- Hur kan hållbarhetsmålen utöver miljömål kompletteras med mål för klimatsmart byggande och byggnaders klimatpåverkan?
- Hur kan målet om energieffektiva och sunda hus kompletteras med indikatorer som även följer upp byggnaders klimatpåverkan?

Utredning och bedömning

Att bygga hållbart är något som flera exploatörer ägnar sig åt i dagens bostadsbyggande. Utöver de miljömässiga drivkrafterna kan det i flera fall vara positivt utifrån ett ekonomiskt perspektiv. Det kan röra sig om energieffektiva byggnader och/eller användandet av material som minskar koldioxidutsläppen, t.ex. genom att bygga i trä istället för betong. Exempel finns även i Nacka, bl.a. projektet O2 i Orminge centrum, där Aros bostad har byggt flerbostadshus med trästomme istället för betong. Projektet erhöll kommunens pris för hållbar stadsutveckling. Priset är ett sätt för kommunen att uppmuntra hållbart byggande.

Vad gäller frågan om mindre avvikelser kopplade till klimatsmart byggande har en övergripande eftersökning efter rättspraxis gjorts. Utifrån den kan konstateras att inga rättsfall från mark- och miljööverdomstolen (MÖD) gällande avvikelser med motiveringen miljöbyggnad, passivhus eller liknande kan hittas.

Vad gäller liten avvikelse så är bedömningen att ett överskridande av en höjdbestämmelse skulle kunna medges, med motivering om byggnadsteknik av miljöskäl som kräver tjockare bjälklag/mer isolering. Som en förutsättning bör det sannolikt finnas skrivningar i planbeskrivningen om att man ska sträva efter att bygga klimatsmart. Utifrån dessa förutsättningar skulle en avvikelse kunna vara förenlig med planens syfte. När det gäller överskridande av tillåten byggnadsarea är det nog svårare att medge en avvikelse. Detta då man säkert rymmer alla funktioner, och får en bra planlösning, med den byggrätt som planen anger, även om tjockare väggar innebär en mindre bostadsyta.

Sedan den 1 januari 2020 gäller ”Miljö- och klimatambitionerna i stadsutvecklingen” (MKA). Dessa ersätter ”Riktlinjer för hållbart byggande”. Detta betyder i praktiken att alla stadsbyggnadsprojekt, i vilka detaljplaner ingår, som startats eller startar efter den 1 januari 2020 behöver förhålla sig till MKA. De pågående projekten som startats tidigare kan fortsätta arbeta vidare med riktlinjerna för hållbart byggande eftersom det kan bli svårt att byta ambitioner eller styrdokument mitt i ett projekt. I MKA finns ett liknande mål gällande det som nämns i politikerinitiativet: *energieffektivt, attraktivt och sunt byggande*.

Till det målet finns följande text: Energieffektivt, attraktivt och sunt byggande - Nacka står inför utmaningen att bygga stad och utveckla lokala centra. Energianvändningen och utsläppen av växthusgaser i stadsbyggandet utgör en betydande miljö- och klimatpåverkan. I en expansiv kommun som Nacka är det därför viktigt att arbeta med klimatfrågan i samband med bebyggelse- och infrastruktursatsningar. I stadsutvecklingen är Nackas ambition att:

- Stadsbyggandet i Nacka ska präglas av låg energianvändning, goda materialval och bra inomhusmiljö. Bland annat via insatser för att energieffektivisera bostäder och lokaler vid ny- och ombyggnation.
- Främja och uppmuntra användning av förnyelsebara energikällor.

Nämndens mål och indikatorer följs upp årligen. Därigenom finns möjligheten att tydliggöra och/eller komplettera dessa gällande klimatsmart byggande. Bedömningen är att kommunens strategi för miljö- och klimatambitioner i stadsbyggandet kan leda till ett mer klimatsmart byggande. Kommande uppföljningar av projekten får utvisa om bedömningen stämmer. Sammantaget kan konstateras att kommunens arbete, bl.a. genom den beslutade strategin för miljö- och klimatambitioner, ligger i den riktning politikerinitiativet efterfrågar.

Ekonomiska konsekvenser

Ställningstagandet till detta svar på politikerinitiativet medför inga ekonomiska konsekvenser i sig.

Konsekvenser för barn

Förslaget till beslut har inga specifika konsekvenser för barn jämfört med dagsläget. Däremot kan konstateras att klimatsmarta byggnader kan medföra positiva effekter på barn, bl.a. genom hälsosamma materialval.

Bilagor

Bilaga 1. Politikerinitiativet "Liten avvikelse för ett hållbart Nacka och nämndens klimatmål"

Andreas Totschnig
Miljö- och bygglovsdirektör
Stadsledningskontoret